

УДК 657

Кучерява М. В.науковий співробітник відділу методології бухгалтерського обліку НДФІ ДННУ "Академія фінансового управління", Київ, Україна, piven_maria@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2948-1234>**СКЛАДАННЯ КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В КОНТЕКСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДИРЕКТИВНИХ ВИМОГ ЄС**

Анотація. У статті розглянуто інституціональні засади законодавчого забезпечення підготовки та оприлюднення консолідованої фінансової звітності в контексті імплементації директивних вимог ЄС і найкращої світової практики. Досліджено теоретичне підґрунтя підготовки якісної консолідованої фінансової звітності в умовах глобалізації. Проаналізовано ключові положення оновленої Концептуальної основи фінансової звітності, виданої Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (Рада з МСБО) у 2018 р., у частині складання консолідованої фінансової звітності. Проведено порівняльний аналіз понятійно-термінологічного апарату у сфері підготовки фінансової й консолідованої фінансової звітності згідно з положеннями Директиви 2013/34/ЄС та вимогами законодавства України. Обґрунтовано пропозиції щодо приведення національного законодавства у сфері регулювання підготовки консолідованої фінансової звітності у відповідність із вимогами Директиви 2013/34/ЄС та документами, виданими Радою з МСБО.

Ключові слова: консолідована фінансова звітність, імплементація директивних вимог ЄС, міжнародні стандарти фінансової звітності, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку.

Рис. 1. Табл. 4. Літ. 33.**Марія Кучерява**SESE "The Academy of Financial Management", Kyiv, Ukraine, piven_maria@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2948-1234>**CONSOLIDATED FINANCIAL REPORTING IN THE CONTEXT OF IMPLEMENTATION OF EU DIRECTIVE REQUIREMENTS**

Abstract. Under conditions of the necessity to provide high-quality financial information for the effective decision-making process, it is necessary to investigate the development and changes in the area of the institutional provision for consolidated financial reporting in the context of European integration. The object of the investigation is the system of legal and regulatory support for the preparation of consolidated financial reporting as part of the implementation of EU legislation and the establishment of best international practice. The author considers the institutional framework of the legislation in focus and investigates the theoretical basis for the preparation of high-quality consolidated financial reporting under globalization processes. The core provisions of the new Conceptual Framework for Financial Reporting (edited by the International Accounting Standards Board in 2018) in the area of preparation of consolidated financial reporting is analyzed. The author conducts the comparative analysis of the terminology in the area of financial reporting and consolidated financial reporting in accordance with the provisions of the Directive 2013/34/EU on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings and requirements of Ukrainian legislation. The substantiation of the proposals on the national legislation in the area of preparation of consolidated financial reporting for compliance with the provisions of Directive 2013/34/EU and papers issued by the International Accounting Standards Board is the result of the present investigation.

Key words: consolidated financial reporting, implementation of EU directive requirements, International Financial Reporting Standards, National Accounting Standards.

JEL classification: M41, M42, M48.

© Кучерява М. В., 2018

Кучерявая М. В.

научный сотрудник отдела методологии бухгалтерского учета НИФИ
ГУНУ "Академия финансового управления", Киев, Украина

СОСТАВЛЕНИЕ КОНСОЛИДИРОВАННОЙ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В КОНТЕКСТЕ ИМПЛЕМЕНТАЦИИ ДИРЕКТИВНЫХ ТРЕБОВАНИЙ ЕС

Аннотация. В статье рассмотрены институциональные основы законодательного обеспечения подготовки и публикации консолидированной финансовой отчетности в контексте имплементации директивных требований ЕС и лучшей мировой практики. Исследована теоретическая база подготовки качественной консолидированной финансовой отчетности в условиях глобализации. Проанализированы ключевые положения обновленной Концептуальной основы финансовой отчетности, изданной Советом по международным стандартам бухгалтерского учета (Совет по МСБО) в 2018 г., в части составления консолидированной финансовой отчетности. Проведен сравнительный анализ понятийно-терминологического аппарата в сфере подготовки финансовой и консолидированной финансовой отчетности в соответствии с положениями Директивы 2013/34/ЕС и требованиями законодательства Украины. Обоснованы предложения относительно приведения национального законодательства в сфере регулирования подготовки консолидированной финансовой отчетности в соответствие с требованиями Директивы 2013/34/ЕС и документами, изданными Советом по МСБО.

Ключевые слова: консолидированная финансовая отчетность, имплементация директивных требований ЕС, международные стандарты финансовой отчетности, национальные положения (стандарты) бухгалтерского учета.

Запровадження консолідованої фінансової звітності в Україні було зумовлене нагальною потребою в реформуванні системи бухгалтерського обліку у зв'язку з розбудовою ринкових відносин, а також залученні іноземного капіталу, що вимагало забезпечення ключових користувачів необхідною інформацією.

Зазначений процес започаткований із прийняттям Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.1998 № 1706, якою передбачено, зокрема, створення системи національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку і звітності, гармонізованих із стандартами на міжнародному рівні з урахуванням економічно-правового середовища та ринкових відносин у країні [1].

Основним джерелом встановлення якісних характеристик інформації, що міститься в консолідованій фінансовій звітності, виступає нормативно-правове забезпечення, котре визначає систему бухгалтерського обліку країни, галузі та окремого суб'єкта підприємництва. Проте, як зауважує В. П. Пантелеєв, дотримання положень нормативно-правових актів не достатньо для належного розкриття інформації при консолідації фінансової звітності, хоча є базовою умовою підготовки високоякісної звітності суб'єктів господарювання. На нашу думку, науковець має рацію в тому, що характеристики якості встановлюються за правилом: "для різних цілей встановлюються різні критерії якості" [2]. Адже якісні характеристики звітності, як свідчить еволюція Концептуальної основи фінансової звітності, МСФЗ і найкращої світової практики у сфері регулювання й нагляду за якістю фінансової й консолі-

дованої фінансової звітності (закон Сарбейнза – Окслі) [3], формуються внаслідок зміни потреб стейкхолдерів (внутрішніх та зовнішніх). І це об'єктивно, оскільки наразі світова практика у сфері розкриття облікової інформації орієнтується на користувачів – як у державному (Концептуальна основа фінансової звітності загального призначення суб'єктів господарювання державного сектору, міжнародні стандарти бухгалтерського обліку в державному секторі), так і в корпоративному секторах.

Зважаючи на потребу суб'єктів господарювання в якісній фінансовій інформації для прийняття ефективних управлінських рішень, важливо проаналізувати розвиток інституціонального забезпечення фінансової звітності, зокрема консолідованої, в контексті євроінтеграційних процесів.

Питанням нормативно-правового регулювання консолідації фінансової звітності присвячено праці таких вітчизняних учених, як І. В. Годнюк (розкриття економічної сутності й нормативного регулювання консолідованої фінансової звітності групи підприємств, пошук методик консолідації фінансової звітності та проблеми її складання згідно із МСФЗ в Україні) [4]; С. В. Кучер (дослідження стану нормативного й законодавчого регулювання консолідованої фінансової звітності в Україні) [5]; Г. О. Ожегова (аналіз нормативної бази та розгляд етапів консолідації фінансової звітності за міжнародними стандартами) [6]; М. В. Яцко і Г. В. Яцко (виявлення та обґрунтування тенденції зміни значення консолідованої фінансової звітності в умовах посилення конкурентної боротьби, а також аналіз нормативно-правового регулювання консолідованої фінансової звітності) [7]; Л. В. Івченко й О. Є. Федорченко (виявлення та надання пропозицій щодо усунення неузгодженостей і недосконаlostей чинного нормативно-правового забезпечення консолідації фінансової звітності) [8]; В. П. Пантелеєв (розгляд змісту звітності (бухгалтерської звітності) та її якості в працях економістів-класиків, дотримання якісних характеристик при консолідації фінансової звітності, критерії якості звітності) [2]; Я. Д. Крупка (обґрунтування теоретичних і методичних положень формування й використання для управління інформації консолідованої фінансової звітності групи підприємств) [9].

Різні аспекти підготовки, нормативно-правового регулювання складання консолідованої фінансової звітності висвітлені такими іноземними вченими, як Дж. Б. Хойл, Т. Шафер, Т. Допнік, П. Тейлор, С. А. Зефф, Ф. Браун, Е. Тарка, Н. С. Содерстром, К. Дж. Сан, Ш. Л. Міян, К. У. Сміт, Дж. К. Бекмен, В. Вайз, Г. Уїттред, Е. С. Хендріксен, М. Ф. ван Бреда [10–19].

Об'єктом дослідження є система нормативно-правового забезпечення підготовки та складання консолідованої фінансової звітності в контексті імплементації директивних вимог ЄС і найкращої міжнародної практики.

Предмет дослідження становлять теоретичні й інституціональні засади імплементації вимог Директиви 2013/34/ЄС у сфері підготовки та складання консолідованої фінансової звітності.

Завдання дослідження – дослідити теоретичні й інституціональні засади складання консолідованої фінансової звітності в умовах глобалізаційних процесів та визначити проблемні аспекти законодавства України в галузі

підготовки і складання консолідованої фінансової звітності на предмет відповідності вимогам законодавства ЄС.

Для розв'язання наукових завдань дослідження застосовано низку підходів і методів наукового аналізу (інституціональний, системний, емпіричний, структурно-функціональний, порівняльний, ретроспективний, індуктивний, дедуктивний), а також логічні, аналітичні та інші методи.

Перші спроби консолідації фінансової звітності спостерігались у 1920-х роках. У США й Великобританії така звітність уже у 1930-х роках стала для користувачів інформації засобом комунікації щодо фінансової інформації на ринку цінних паперів. Водночас у Японії консолідація фінансової звітності не застосовувалася до 1976 р., на думку американського дослідника Г. Д. Лоу, переважно через вихід національних корпорацій на зарубіжні ринки капіталу, котрий розпочався ще в 1960-х роках; банкрутство Sanyo Special Steel Company в 1965 р. та вибуття з переліку лістингових компаній; входження на японський ринок капіталу іноземних корпорацій [20].

Слід зазначити, що німецькі науковці, котрі дотримуються юридичного напряму забезпечення організації й ведення бухгалтерського обліку (балансування), наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. запропонували такі вимоги до фінансової звітності, зокрема балансу, як точність, повнота, зрозумілість, правдивість, послідовність, єдність балансу (своєрідний принцип консолідації) [21, с. 161, 162]. У свою чергу, на переконання представника англійського позитивізму Л. Р. Діксі, основною метою й призначенням бухгалтерського балансу є надання інформації користувачам щодо розподілу фінансових результатів між суміжними звітними періодами та об'єктивне відображення фінансового стану підприємства [21, с. 195, 196]. Утім, на глобальному рівні регулювання бухгалтерського обліку і звітності принцип консолідації як узагальнення звітності окремих підприємств при їх об'єднанні було включено у склад 24 принципів ведення бухгалтерського обліку Радою зі стандартів фінансового обліку (*Financial Accounting Standards Board*) лише в 1973 р. [21, с. 388, 395, 396].

Таким чином, однією з основних причин підготовки консолідованої фінансової звітності як інструменту відображення інформації про фінансово-майновий стан, рух грошових коштів і зміни у власному капіталі груп суб'єктів є наявність розвинутого ринку цінних паперів та ринку фінансових послуг, зниження економічних ризиків, підвищення ефективності використання існуючих і сприяння залученню додаткових ресурсів тощо.

Важливу роль при підготовці консолідованої фінансової звітності відіграють її якісні характеристики, котрі, за словами В. П. Пантелеєва, позбавлені належної уваги з боку представників економічної теорії, з огляду на проведений ним критичний аналіз праць класиків економічної теорії на предмет розуміння поняття “звітність” і передумов дотримання якісних характеристик при консолідації фінансової звітності [2].

Відповідно до Концептуальної основи фінансової звітності, якість останньої тісно пов'язана із її корисністю, зокрема для зацікавлених сторін (стейкхолдерів). На підтвердження зазначеного наведемо пояснення терміна “корисна фінансова інформація”, що міститься в Глосарії до цього документа, виданому у 2018 р. (набере чинності з 1 січня 2020 р.), а також перелік якісних

характеристик такої інформації в тому самому джерелі, але редакції 2010 р. Корисна фінансова інформація – це фінансова інформація, яка є корисною для первинних користувачів фінансових звітів загального призначення, а для того, щоб бути корисною, вона повинна бути доречною та достовірною. Згідно з Концептуальною основою фінансової звітності, до якісних характеристик корисної фінансової інформації належать: 1) основоположні якісні характеристики: доречність, правдиве подання або достовірність (повнота, нейтральність, відсутність помилок); 2) підсилювальні якісні характеристики: зіставність (порівнянність), можливість перевірки, своєчасність, зрозумілість [22].

У Концептуальній основі фінансової звітності 2018 р. поряд із іншими змінами, вдосконаленнями й уточненнями збільшено значення консолідованої фінансової звітності, оскільки в цьому документі редакції 2010 р. питання консолідації не розглядалося взагалі. Так, у пунктах 3.15–3.18 глави 3, “Фінансові звіти та суб’єкт звітування” виокремлено складову – консолідовані та неконсолідовані фінансові звіти (табл. 1) [23].

Т а б л и ц я 1

Загальні засади складання консолідованої фінансової звітності відповідно до положень Концептуальної основи фінансової звітності в редакції 2018 р.

Розділ	Зміст
Глава 3 “Фінансові звіти та суб’єкт звітування”	<p>Консолідовані та неконсолідовані фінансові звіти</p> <p>П. 3.15. Консолідовані фінансові звіти надають інформацію щодо активів, зобов’язань, власного капіталу, доходів і витрат материнської компанії та її дочірніх підприємств як одного суб’єкта звітування. Така інформація є корисною для чинних і потенційних інвесторів, інших кредиторів материнської компанії з метою оцінки перспектив майбутніх грошових надходжень до неї. Оскільки грошові надходження до материнської компанії включають також надходження від дочірніх підприємств, вони залежать від чистих грошових надходжень до дочірніх підприємств.</p> <p>3.16. Консолідовані фінансові звіти не повинні надавати інформацію щодо активів, зобов’язань, власного капіталу, доходів та витрат будь-якого окремого дочірнього підприємства. Таку інформацію надають окремі фінансові звіти дочірнього підприємства.</p> <p>3.17. Неконсолідовані фінансові звіти спрямовані на надання інформації про активи, зобов’язання, власний капітал, доходи та витрати материнської компанії, без дочірніх підприємств.</p> <p>Інший спосіб подання інформації про деякі або всі активи, зобов’язання, власний капітал, доходи й витрати материнської компанії полягає в розкритті відповідної інформації у примітках до консолідованої фінансової звітності</p>
Додаток “Визначені терміни”	<p>Консолідовані фінансові звіти – фінансові звіти суб’єкта, що звітує, які поєднують материнську та дочірні компанії</p> <p>Неконсолідовані фінансові звіти – фінансові звіти звітної одиниці, що є материнською</p> <p>Комбіновані фінансові звіти – фінансові звіти суб’єкта звітування, які поєднують двох або більше суб’єктів, котрі не пов’язані відносинами материнська компанія – дочірня компанія</p>

С к л а д е н о за: IFRS. Conceptual Framework for Financial Reporting. 2018. URL: <https://www.ifrs.org/>.

Основні нововведення Концептуальної основи фінансової звітності редакції 2018 р. у частині консолідованої фінансової звітності, згідно з Глосарієм, полягають у такому:

- визначено сутність консолідованої фінансової звітності як об'єднаних фінансових звітів підприємств, пов'язаних між собою відносинами материнська компанія – дочірня компанія;
- надано уточнення щодо неконсолідованої фінансової звітності, котра складається материнською компанією, або ситуації, коли можливе розкриття інформації про активи, зобов'язання, власний капітал, доходи й витрати материнської компанії в примітках до консолідованої фінансової звітності;
- визначено поняття комбінованої фінансової звітності як такої, що поєднує звітність двох або більшої кількості суб'єктів, не пов'язаних відносинами материнська компанія – дочірня компанія [23].

На положеннях чинної Концептуальної основи фінансової звітності базуються регіональні й національні системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності багатьох країн світу, в т. ч. законодавство ЄС і держав-членів. Так, законодавство Європейського Союзу ґрунтується на постулатах, визначених документами Ради з МСБО. Корисність фінансової інформації також є фундаментальним принципом директивних вимог ЄС. Зокрема, Директивою 2013/34/ЄС “Про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані з ними звіти певних типів компаній” від 26.06.2013 прямо не визначено ключові якісні характеристики корисної фінансової інформації, зате всі вимоги, запроваджені цим документом, орієнтуються на забезпечення дотримання суб'єктами господарювання якісних характеристик корисної фінансової інформації, наприклад достовірність (п. 18; п. 3 ст. 4, розділ 2; ст. 9); доречність (пункти 18, 19); порівнянність (пункти 16, 19, 21) [24].

Порядок складання консолідованої фінансової звітності прописано в розділі 6 “Консолідована фінансова звітність та звіти”, статтях 21–29 Директиви. Так, ст. 21 визначає підприємства, чия фінансова звітність підлягає консолідації та які підпадають під сферу дії положень, прописаних у розділі 6. Статті 22–28 містять порядок консолідації фінансової звітності, звільнення малих і середніх підприємств від консолідації, об'єднання всередині групи підприємств, облік часток участі асоційованих підприємств та складання приміток до консолідованої фінансової звітності. Зауважимо, що в ст. 2 розділу 1 надано визначення основних термінів і понять у сфері підготовки та оприлюднення фінансової звітності й консолідованої фінансової звітності, що застосовуються в Директиві [24]. Порівняльний аналіз понятійно-термінологічних апаратів у Директиві 2013/34/ЄС та в українському законодавстві дав можливість виявити відсутність низки термінів, таких як частка участі, ціна придбання, коригування вартості, інвестиційні підприємства. Знайдені понятійно-термінологічні розбіжності вказують на необхідність удосконалення нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку в Україні.

Державне регулювання підготовки й оприлюднення консолідованої фінансової звітності в Україні зазнає впливу змін директивних вимог ЄС і міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) (рисунк). Із внесенням змін до Закону

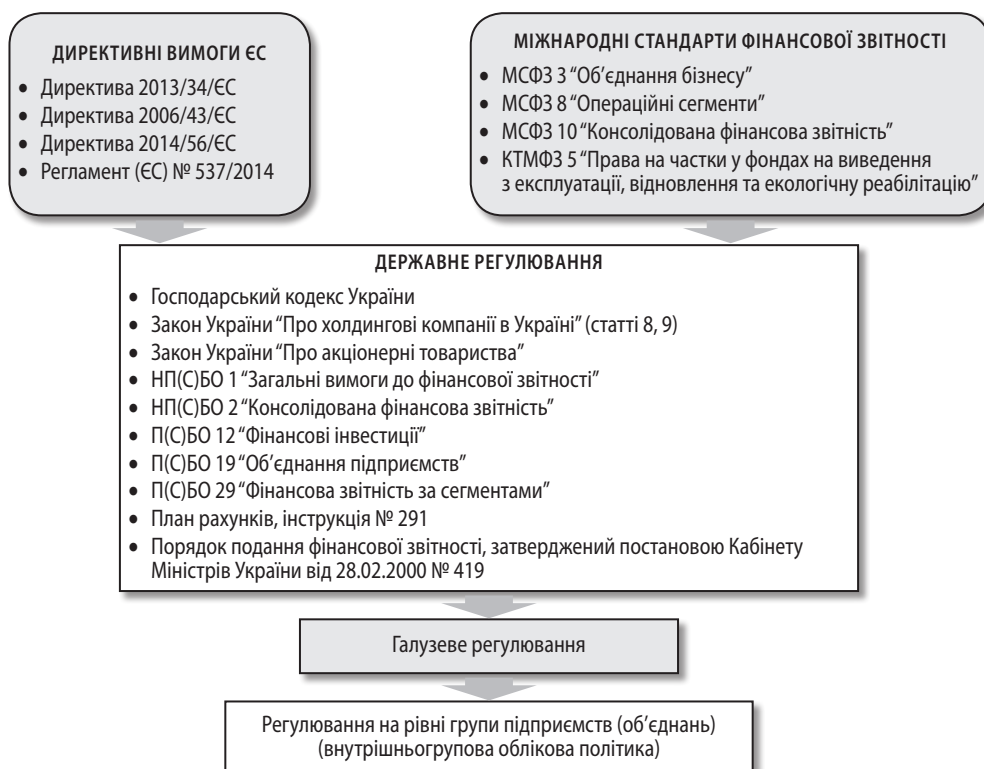

Рисунок. **Нормативно-правове регулювання процесу консолідації фінансової звітності суб'єктами господарювання в Україні**

Складено автором.

Україні "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" істотно розширилося коло суб'єктів господарської діяльності, які мають складати фінансову звітність за МСФЗ. Відповідно до п. 2 ст. 12-1 Закону, до таких підприємств належать: підприємства, що становлять суспільний інтерес; публічні акціонерні товариства; підприємства, які здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення; підприємства, що провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України. Тобто до підприємств, що складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами, приєдналися підприємства, які становлять суспільний інтерес, і ті, що здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення [25].

Нормативно-правове забезпечення підготовки консолідованої фінансової звітності суб'єктами підприємницької діяльності України представлено, як бачимо на рисунку, національними й міжнародними стандартами. При цьому коло методологічних питань, що охоплюються національними стандартами, узгоджується з вимогами міжнародних, однак є значно вужчим (табл. 2).

Крім того, в результаті аналізу вітчизняних нормативно-правових актів виявлено неузгодженість понятійно-термінологічного апарату у сфері підготовки фінансової й консолідованої фінансової звітності. Так, у НП(С)БО 2

Нормативне забезпечення регулювання складання консолідованої фінансової звітності підприємствами України

Предмет регулювання	Національні нормативні акти	Міжнародні нормативні акти
Визначення понять	НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” НП(С)БО 2 “Консолідована фінансова звітність”	МСФЗ 10 “Консолідована фінансова звітність” (госарій)
Порядок складання та загальні вимоги до розкриття інформації в консолідованій фінансовій звітності	НП(С)БО 2 “Консолідована фінансова звітність”	
Відображення в обліку придбання підприємств та/або об’єднання видів діяльності	П(С)БО 19 “Об’єднання підприємств”	МСФЗ 3 “Об’єднання бізнесу”
Особливості розкриття інформації про фінансові інструменти у фінансовій звітності та відображення в бухгалтерському обліку	П(С)БО 13 “Фінансові інструменти”	МСФЗ 7 “Фінансові інструменти: розкриття інформації” МСФЗ 9 “Фінансові інструменти: подання” МСБО 32 “Фінансові інструменти: визнання та оцінка”
Відображення інформації про фінансові інвестиції та операції зі спільної діяльності	П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції”	МСФЗ 28 “Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства” (облік інвестицій із спільним контролем та істотним впливом) МСФЗ 11 “Спільна діяльність” (загальні принципи включення у фінансову звітність інвестора спільної діяльності) МСБО 27 “Окрема фінансова звітність” (відображення інформації про фінансові інвестиції в окремій звітності інвестора)
		МСФЗ 12 “Розкриття інформації про частки участі в інших суб’єктах господарювання” (надання інформації про всі види участі в інших підприємствах)

Складено автором.

“Консолідована фінансова звітність” і П(С)БО 19 “Об’єднання підприємств” визначення двох термінів відрізняються лише одним словосполученням: неконтрольована частка тлумачиться як “частина чистого прибутку (збитку), сукупного доходу та чистих активів дочірнього підприємства, яке не належить материнському підприємству (прямо або через інші дочірні підприємства)”, а частка меншості – як “частина чистого прибутку (збитку) та чистих активів дочірнього підприємства, яка не належить материнському підприємству (прямо або через інші дочірні підприємства)” [26; 27] (табл. 3).

Порівняння понятійно-термінологічних апаратів у сфері підготовки фінансової та консолідованої фінансової звітності відповідно до положень Директиви 2013/34/ЄС і вимог законодавства України

Директива 2013/34/ЄС, розділ 1 “Сфера застосування, визначення та категорії компаній та груп”, ст. 2 “Визначення”	Термін в українському законодавстві	Джерело
Суб’єкти суспільного інтересу	Підприємства, що становлять суспільний інтерес	Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” (розділ I “Загальні положення”, ст. 1 “Визначення термінів”)
Частка участі	–	–
Основні засоби	Основні засоби	П(С)БО 7 “Основні засоби” (Загальні положення, п. 4)
Чистий оборот	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” (розділ I “Загальні положення”, ст. 1 “Визначення термінів”)
Ціна придбання	–	–
Собівартість виготовлення	Склад виробничої собівартості	П(С)БО 16 “Витрати” (Склад витрат, п. 11)
Коригування вартості	–	–
Материнська компанія	Материнська компанія	Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (ст. 1, п. 18)
Дочірнє підприємство	Дочірня компанія	Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (ст. 1, п. 14)
Група	Група	НП(С)БО 2 “Консолідована фінансова звітність” (Загальні положення, п. 4)
Афілійовані підприємства	Афілійована особа (суб’єкт)	Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (ст. 1, п. 25)
Асоційоване підприємство	Асоційована компанія	Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (ст. 1, п. 13)
	Асоційовані підприємства (господарські організації)	Господарський кодекс України (ст. 126, п. 1)
Інвестиційні підприємства	–	–

Директива 2013/34/ЄС, розділ 1 “Сфера застосування, визначення та категорії компаній та груп”, ст. 2 “Визначення”	Термін в українському законодавстві	Джерело
Фінансові холдингові компанії	Фінансова холдингова компанія	Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (ст. 1, п. 24). Окрім того, діяльність фінансових холдингових компаній регулюється Господарським кодексом України (ст. 126), Законом України “Про холдингові компанії в Україні”
Суттєвий	Суттєва інформація	НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” (Загальні положення, п. 3)

С к л а д е н о за: Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013L0034>; Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>; Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”: наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>; Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 “Витрати”: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 98. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>; Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: закон України від 12.07.2001 № 2664-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>; Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>; Про холдингові компанії в Україні: закон України від 15.03.2006 № 3528-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3528-15>; Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

Звільнення від консолідації фінансової звітності відбувається за умов, зазначених у ст. 23 Директиви 2013/34/ЄС. У вітчизняному законодавстві відповідні положення закріплені ст. 12 Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” (табл. 4) [25].

Отже, у вітчизняному законодавстві не прописані умови звільнення від консолідації фінансової звітності для середніх груп підприємств, оскільки відсутні критерії віднесення до груп об’єднань підприємств на відміну від Директиви 2013/34/ЄС (див. ст. 3 “Категорії компаній та груп”, пункти 5–7). Окрім того, в українському законодавстві не закріплені норми, згідно з якими материнське підприємство звільнялося б від консолідації у випадках, коли збір інформації є обтяжливим і тягне за собою додаткові витрати; акції дочірнього підприємства утримуються материнським виключно з метою подальшого продажу; інформація щодо дочірніх підприємств є несуттєвою (як разом, так і кожного окремо).

Порівняння умов звільнення груп підприємств від консолідації фінансової звітності згідно з Директивою 2013/34/ЄС та вітчизняним законодавством

Директива 2013/34/ЄС, ст. 23 “Звільнення від консолідації”	Законодавство України
Малі групи звільняються від обов’язкового складання консолідованої фінансової звітності та консолідованого звіту про управління, крім випадку, коли будь-яке з афілійованих підприємств є суспільно значимим суб’єктом господарювання (п. 1)	<p>Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” ст. 12 “Консолідована фінансова звітність”</p> <p>Підприємства, що контролюють інші підприємства (крім підприємств, що становлять суспільний інтерес), можуть не подавати консолідованої фінансової звітності, якщо разом із контрольованими підприємствами їхні показники на дату складання річної фінансової звітності не перевищують двох із таких критеріїв:</p> <ul style="list-style-type: none"> • балансова вартість активів – до 4 млн євро; • чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 8 млн євро; • середня кількість працівників – до 50 осіб
Звільнення від консолідації фінансової звітності середніх груп підприємств (критерії віднесення визначені ст. 3 Директиви). Це положення не поширюється на групи, до складу котрих належать підприємства, що становлять суспільний інтерес (п. 2)	Відсутні
Материнське підприємство є дочірнім підприємством іншого суб’єкта, а також володіє всіма акціями звільненого від консолідації підприємства. Материнське підприємство звільненого підприємства володіє 90 % його акцій, а решта акціонерів ухвалили рішення про звільнення (п. 3)	<p>НП(С)БО 2 “Консолідована фінансова звітність”</p> <p>6. Материнське підприємство не подає консолідовану фінансову звітність за наявності всіх таких умов:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) якщо воно є дочірнім підприємством іншого підприємства (повністю або частково належить іншому підприємству); 2) власники неконтрольованої частки поінформовані про це та не заперечують; 3) якщо воно не є емітентом цінних паперів; 4) якщо його материнське підприємство складає консолідовану фінансову звітність, яка є загальнодоступною
Умови звільнення від консолідації фінансової звітності материнського підприємства відповідно до визначених національним законодавством держав – членів ЄС положень, що не суперечать положенням Директиви 2013/34/ЄС (пункти 4–8)	Відсутні
До включення в консолідовану фінансову звітність не рекомендується фінансова звітність підприємства, у тому числі підприємства, що становить суспільний інтерес, якщо: (а) збір інформації пов’язаний із обтяжливими витратами або зайвою затримкою;	Відсутні

Директива 2013/34/ЄС, ст. 23 “Звільнення від консолідації”	Законодавство України
(б) акції підприємства придбані виключно з метою перепродажу (п. 9)	Відсутні
Материнське підприємство звільняється від консолідації фінансової звітності, якщо: (а) всі дочірні підприємства є несуттєвими, як кожне окремо, так і всі разом; (б) усі дочірні підприємства можуть бути включені з консолідації відповідно до п. 9	

Складено за: Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013L0034>; Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>; Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 “Консолідована фінансова звітність” : наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 628. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>.

Поряд із загальними вимогами до консолідованої фінансової звітності розділ 6 Директиви 2013/34/ЄС містить положення щодо підготовки консолідованого звіту, котрий включає фінансову й нефінансову інформацію, що характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики й невизначеності його діяльності, – звіту про управління.

Дослідження теоретичних та інституціональних засад складання консолідованої фінансової звітності дає підстави для висновку, що вітчизняне нормативно-правове забезпечення:

- відповідає вимогам законодавства ЄС, за винятком окремих понятійно-термінологічних розбіжностей (у термінах “частка участі”, “ціна придбання”, “коригування вартості”, “інвестиційні підприємства”);
- постійно вдосконалюється під впливом таких зовнішніх факторів, як євроінтеграція (врахування директивних вимог ЄС) і глобалізація (узгодження вимог національних стандартів із міжнародними, використання положень МСФЗ визначеним Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” переліком підприємств), та відповідає сучасним вимогам розвитку економічних відносин.

Подальше запровадження положень міжнародних нормативно-правових актів у національну систему бухгалтерського обліку підприємств потребує моніторингу проблем, пов’язаних із застосуванням оновленого законодавства України, з метою їх подолання.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів : постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.1998 № 1706. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1706-98-%D0%BF>.

2. Пантелеєв В. П. Еволюція якості звітності: від економічної теорії через консолідацію фінансової звітності до корпоративної соціальної відповідальності. *Облік. Економіка. Менеджмент*. 2014. Вип. 4. URL: <http://194.44.12.92:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1441/%D0%9F%D0%B0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D1%94%D0%B2%20%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82.pdf?sequence=1>.
3. The Sarbanes-Oxley Act (2002). URL: <http://www.soxlaw.com/>.
4. Годнюк І. Нормативне регулювання та методичні аспекти консолідації фінансової звітності. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2016. Вип. 1. URL: http://sophus.at.ua/IA_2016_1/4_godnjuk_irina-normativne_reguljuvannja_ta_metodi.pdf.
5. Kucher S. V. Consolidated financial statements in Ukraine: normative and legal regulation state. *Вісник ЖДТУ. Сер. : економічні науки*. 2016. № 3. С. 19–25. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/79435/85458>.
6. Ожегова Г. О. Особливості методики складання консолідованої фінансової звітності за міжнародними стандартами в Україні. *Молодий вчений*. 2016. № 4. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/4/36.pdf>.
7. Яцко М. В., Яцко Г. В. Консолідована фінансова звітність в умовах зростання конкурентної боротьби. *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : економіка*. 2014. Вип. 2. С. 190–193.
8. Івченко А. В., Федорченко О. Є. Консолідована фінансова звітність: основні аспекти. *Економіка і суспільство*. 2017. № 8. С. 756–761. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/125.pdf.
9. Крук Я. Д. Консолідована звітність у постіндустріальні економіці. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 22. № 1. С. 174–180. URL: https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1046/pdf_639.
10. Hoyle J. B., Schaefer Th., Douppnik T. *Advance Accounting, DSpace*. 2015. URL: <http://lib.hpu.edu.vn/handle/123456789/23870>.
11. Taylor P. *Consolidated Financial Statements: Concepts, Issues and Techniques*. Harper and Row. 1987. URL: <http://eprints.lancs.ac.uk/id/eprint/31177>.
12. Zeff S. A. Some obstacles to global financial reporting comparability and convergence at a high level of quality. *The British Accounting Review*. 2007. Vol. 39. No. 4. URL: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.212.6842&rep=rep1&type=pdf>.
13. Brown Ph., Tarca A. A commentary on issues relating to the enforcement of International Financial Reporting Standards in EU. *European Accounting Review*. 2005. Vol. 14. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0963818042000338997>.
14. Soderstrom N. S., Sun K. J. IFRS Adoption and Accounting Quality: A Review. *European Accounting Review*. 2007. Vol. 16. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09638180701706732?src=recsys>.
15. Mian Sh. L., Smith, Jr. C. W. Incentives for unconsolidated financial reporting. *Journal of Accounting and Economics*. 1990. Vol. 12. Issues 1-3. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0165410190900456>.
16. Beckman J. K. The economic unit approach to consolidated financial statements: Support from the financial economics literature. *Journal of Accounting Literature*. 1995. Vol. 14. URL: <https://search.proquest.com/openview/49255e607965b47a23615637685fbc60/1?pq-origsite=gscholar&cbl=31366>.
17. Wise V. Cross-Sector Transfer of Consolidated Financial Reporting – Conceptual Concerns. *Australian Journal of Public Administration*. 2006. Vol. 65. Issue 3. URL: <https://search.proquest.com/openview/49255e607965b47a23615637685fbc60/1?pq-origsite=gscholar&cbl=31366>.
18. Whittred G. The Evolution of Consolidated Financial Reporting in Australia. *A Journal of Accounting, Finance and Business Studies*. 1986. Vol. 22. Issue 2. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/j.1467-6281.1986.tb00129.x>.

19. Хендриксен Э. С., Бреда М. Ф., ван. Теория бухгалтерского учета / пер. с англ. под ред. Я. В. Соколова. М. : Финансы и статистика, 2000. 576 с.
20. Lowe H. D. Shortcomings of Japanese Consolidated Financial Statements. URL: <https://search.proquest.com/openview/7bec45214a79820ea85486d1b3b98b25/1?pq-origsite=gscholar&cbl=3330>.
21. Соколов Я. В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней : учеб. пособ для вузов. М. : Аудит ; ЮНИТИ, 1996. 638 с.
22. Концептуальна основа фінансової звітності : переклад. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_009.
23. IFRS. Conceptual Framework for Financial Reporting. 2018. URL: <https://www.ifrs.org/>.
24. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013L0034>.
25. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
26. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 19 : наказ Міністерства фінансів України від 07.07.1999 № 163. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>.
27. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 “Консолідована фінансова звітність” : наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 628. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>.
28. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби” : наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
29. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” : наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 98. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
30. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : закон України від 12.07.2001 № 2664-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
31. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
32. Про холдингові компанії в Україні : закон України від 15.03.2006 № 3528-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3528-15>.
33. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

References

1. Cabinet of Ministers of Ukraine. (1998). *On approval of the Program for the reform of the accounting system with the application of international standards* (Decree No. 1706, October 28). Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1706-98-%D0%BF> [in Ukrainian].
2. Panteleiev, V. P. (2014). Evolution of accounting quality: from economic theory through consolidation of financial reporting to corporate social responsibility. *Accounting. Economy. Management*, 4. Retrieved from <http://194.44.12.92:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1441/%D0%9F%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D1%94%D0%B2%20%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82.pdf?sequence=1> [in Ukrainian].
3. The Sarbanes-Oxley Act. (2002). Retrieved from <http://www.soxlaw.com/>.
4. Hodniuk, I. (2016). Method and legislative regulation of consolidation financial statements. *The institute of accounting, control and analysis in the globalization circum-*

- stances, 1. Retrieved from http://sophus.at.ua/IA_2016_1/4_godnjuk_irina-normativne_reguljuvannja_ta_metodi.pdf [in Ukrainian].
5. Kucher, S. V. (2016). Consolidated financial statements in Ukraine: normative and legal regulation state. *The Journal of Zhytomyr State Technological University. Series: Economics*, 3, 19–25. Retrieved from <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/79435/85458>.
 6. Ozhehova, H. O. (2016). Features of methods of consolidated financial statements according to international standards in Ukraine. *Young Scientist*, 4. Retrieved from <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/4/36.pdf> [in Ukrainian].
 7. Yatsko, M. V., Yatsko, H. V. (2014). Consolidated financial statements in the face of rising competition. *Scientific herald of Uzhgorod University. Economics*, 2, 190–193 [in Ukrainian].
 8. Ivchenko, L. V., Fedorchenko, O. Ye. (2017). Consolidated financial statements: basic aspects. *Economy and Society*, 8, 756–761. Retrieved from http://www.economyand-society.in.ua/journal/8_ukr/125.pdf [in Ukrainian].
 9. Krupka, Ya. D. (2015). Consolidated reporting in the postindustrial economy. *Economic Analysis*, Vol. 22, No. 1, 174–180. Retrieved from https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1046/pdf_639 [in Ukrainian].
 10. Hoyle, J. B., Schaefer, Th., & Douppnik, T. (2015). Advance Accounting. *DSPACE*. Retrieved from <http://lib.hpu.edu.vn/handle/123456789/23870>.
 11. Taylor, P. (1987). *Consolidated Financial Statements: Concepts. Issues and Techniques*. Harper and Row. Retrieved from <http://eprints.lancs.ac.uk/id/eprint/31177>.
 12. Zeff, S. A. (2007). Some obstacles to global financial reporting comparability and convergence at a high level of quality. *The British Accounting Review*, Vol. 39, No. 4. Retrieved from <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.212.6842&rep=rep1&type=pdf>.
 13. Brown, Ph., Tarca, A. (2005). A commentary on issues relating to the enforcement of International Financial Reporting Standards in EU. *European Accounting Review*, 14. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0963818042000338997>.
 14. Soderstrom, N. S., Sun, K. J. (2007). IFRS Adoption and Accounting Quality: A Review. *European Accounting Review*, 16. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09638180701706732?src=recsys>.
 15. Mian, Sh. L., Smith, Jr. C. W. (1990). Incentives for unconsolidated financial reporting. *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 12, Iss. 1-3. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0165410190900456>.
 16. Beckman, J. K. (1995). The economic unit approach to consolidated financial statements: Support from the financial economics literature. *Journal of Accounting Literature*, 14. Retrieved from <https://search.proquest.com/openview/49255e607965b47a23615637685fbc60/1?pq-origsite=gscholar&cbl=31366>.
 17. Wise, V. (2006). Cross-Sector Transfer of Consolidated Financial Reporting – Conceptual Concerns. *Australian Journal of Public Administration*, Vol. 65, Iss. 3. Retrieved from <https://search.proquest.com/openview/49255e607965b47a23615637685fbc60/1?pq-origsite=gscholar&cbl=31366>.
 18. Whittred, G. (1986). The Evolution of Consolidated Financial Reporting in Australia. *A Journal of Accounting, Finance and Business Studies*, Vol. 22, Iss. 2. Retrieved from <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/j.1467-6281.1986.tb00129.x>.
 19. Hendriksen, E. S, van Breda, M. F. (2000). *Accounting theory*. Moscow: Finansy i statistika [in Russian].
 20. Lowe, H. D. (1990). *Shortcomings of Japanese Consolidated Financial Statements*. Retrieved from <https://search.proquest.com/openview/7bec45214a79820ea85486d1b3b98b25/1?pq-origsite=gscholar&cbl=3330>.
 21. Sokolov, Ia. V. (1996). *Accounting: from the origins to our days*. Moscow: Audit; IuNI-TI [in Russian].
 22. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010, September 1). *Conceptual Framework for Financial Reporting*. Retrieved from http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_009 [in Ukrainian].

23. IFRS. (2018). *Conceptual Framework for Financial Reporting*. Retrieved from <https://www.ifrs.org/>.
24. European Union. (2013). *Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC*. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013L0034>.
25. Verkhovna Rada of Ukraine. (1999). *On accounting and financial reporting in Ukraine* (Act No. 996-XIV, July 16). Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14> [in Ukrainian].
26. Ministry of Finance of Ukraine. (1999). *On approval of the Regulation (standard) of accounting 19* (Order No. 163, July 7). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99> [in Ukrainian].
27. Ministry of Finance of Ukraine. (2013). *On approval of the National accounting regulation (standard) 2 "Consolidated financial statements"* (Order No. 628, June 27). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13> [in Ukrainian].
28. Ministry of Finance of Ukraine. (2000). *On approval of the Regulation (standard) of accounting 7 "Fixed assets"* (Order No. 92, April 27). Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> [in Ukrainian].
29. Ministry of Finance of Ukraine. (1999). *On approval of the Regulation (standard) of accounting 16 "Costs"* (Order No. 98, December 31). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> [in Ukrainian].
30. Verkhovna Rada of Ukraine. (2001). *On financial services and state regulation of financial services markets* (Act No. 2664-III, July 12). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14> [in Ukrainian].
31. Verkhovna Rada of Ukraine. (2003). *Economic Code of Ukraine* (Act No. 436-IV, January 16). Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15> [in Ukrainian].
32. Verkhovna Rada of Ukraine. (2006). *About holding companies in Ukraine* (Act No. 3528-IV, March 15). Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3528-15> [in Ukrainian].
33. Ministry of Finance of Ukraine. (2013). *On approval of the National accounting regulation (standard) 1 "General requirements for financial statements"* (Order No. 73, February 7). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> [in Ukrainian].